

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
V., Személynök-utca 25. szám.

Telefonszámok:

Szerkesztőség, kiadóhivatal és
könyvkiadóvállalat --- 95-28
Nyomda --- 98-70

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztette 1886—1915
SZABOLCSI MIKSA.

Szerkeszti
DR. SZABOLCSI LAJOS.

Hirdetési osztály:
VII., Kertész-utca 16. szám.

Előfizetési feltételek:

Egész évre --- 140 korona
Fél évre --- 70 korona
Negyed évre --- 35 korona

Ne űzzetek el!

Ne űzzetek el e szent koporsótól,
Hisz, aki benn nyugszik, nekem is anyám!
Lemondtam, önként, minden földi jóról,
De az anyámhoz jussom van talán?
Ne ordítsatok folyton a fülembre,
„Keress idegen, magadnak más odút!”
A sir számomra itt van kiszemelve,
Siromhoz erre, itt vezet az út.

Ne halljam folyton e bösz riadalmat,
Az okatlan vád örült zsivaját.
Egykor tapsoltatok — mit zengtem — a dalnak,
S lantom másnak ma sem engedem át,
Nekem is úgy hazám ez, mint tinéktek,
Tartom a jusst hozzá, mind holtomig,
Mig újra magyarul nem zengnek a végek
S lantomon az utolsó hur is elkopik.

1920. május.

Kiss Lószef.

Június 4: gyásznapi.

Az «Egyenlőség» tekintetes szerkesztőségének.
Egy indítványom volna.

Mint az «Egyenlőség» évtizedek óta buzgó és rajongó olvasója, tehát az «Egyenlőség»-hez, azt hiszem a legilletékesebb helyre, bálorkodom ezzel fordulni. A következő indítványomat, esedezem, méltóztassék nagyon sürgősen az illetékes köröknek és a közönségnek előterjeszteni, hogy az esetleg még idejekorán alakot ölthessen.

A békeszerződés aláírása tudvalevőleg 1920. június 4-ére van kitűzve. Ez a nap az igazi magyar ember és hazafi rettenetes gyásznapija. A magyar zsidónak egy valóságos «Tiso-beov»-ja. Több mint egy Tiso-beov! Avassa fel és iktassa be ezt a június 4-ét a magyar zsidóság vezetősége és papsága mint a legszigorubb gyásznapot. Az egész napon át tartó böjttel vezekeljünk, rendeljünk el szomorú gyászistentiszteletet e napnak délelőtti, ére is és délutánjára is. Fohászkodjunk, imádkozzunk a mindenható Istenhez, hogy segítse meg szeretett hazánkat és minden magyar embert a pusztulástól és végromlástól. Rendeljék el az illetékes faktorok, hogy ezen napon legyen minden magyar zsidó üzlete, irodája, kávéháza, színháza zárva.

Kiváló tisztelettel
egy hazafias magyar zsidó.

Segítség a pesti zsidóságnak!

— Az amerikai magyar zsidóság üzenete Székely Ferencnek. —

A pesti zsidó hitközség, mint a legnagyobb magyar zsidó felekezeti testület, akciót kezdeményezett Amerikában, hogy a háború és kommunizmus által koldusbotra jutott sokezer fővárosi zsidóembernek, valamint a végszükségben szenvedő hitközségi humánus intézményeknek segítséget szerezzen. Ez az akció Amerikában meg is indult és az amerikai zsidóság vezetői — elsősorban a magyar zsidók — összeköttetésbe léptek Székely Ferencel, a pesti hitközség elnökével, ki mellett Ledermann Mór előljáró buzgólkodik különösen az amerikai magyar-zsidó agitáció terén. Mődunkban van a számos üggyirat közül egy rendkívül érdekes levél közölni, melyet az amerikai magyar-zsidóság egyik vezetője, Mr. Izidore Székely, bankár Newyorkban, intézett e tárgyban a pesti hitközség elnökéhez. A levél többek közt így szól:

Megdobban a szívünk, Méltóságos uram, mikor a világ legszebb, leghatalmasabb hitközségére, páratlanul nemes intézményeire gondolunk. Segíteni akarjuk Önöket gyönyörű, nemes munkájukban. Tudom, és tudja azt mindenki, hogy nem a hitközség kiváló vezetőinek a hibája folytán következett be a katasztrófa ott is. Tudjuk. Mindent tudunk, mi magyarországi zsidók Amerikában, mert figyelemmel kísérjük az eseményeket, mert szívvel-lélekkel magyarok maradtunk itten is és lesve-lesünk híreket drága szülőhazánkból, a mi szeretve-szeretett Magyarországunkból még akkor is, ha a hírek nem jók, nem kellemesek.

Mert oda vagyunk növe ahhoz a drága, szerencsétlen országhoz, mert minden bajában vele ére-zünk, vele szenvedünk és sirunk.

Mert szenvedni is akarunk érte, ha szenvednünk kell. Mert meghalni is készek vagyunk mindenkor, — ha kell! — *Igen, mert magyarok és zsidók vagyunk és azok maradunk utolsó lehelletünkig!* — *Azzal, hogy ide Amerikába kerültünk, mi szívben és lélekben azok maradtunk, akik voltunk,* mert itt legfeljebb csak a levegő más, de az ember az marad, aki volt. *Bátran merem állítani, hogy így érez es így gondolkodik a Magyarországból ide kivándorolt zsidók 99%-a. Aki pedig másként érez és gondolkodik, az odaát sem lehetett, vagy lenne jobb és méltatlan arra, hogy magyarnak és zsidónak született.*

Fájdalmasan, elszomorítóan hatnak reánk az odaát történetek;

Méltóságodat, mint a Szülőhazánkban élő zsidóság vezér-emberét, tájékoztatni akartam arról, hogy mi itteniek szívünk minden dobbanásával a legteljesebb mértékben rokonszenvezünk Önökkel. Megtesz itt mindenki csöndben mindent, hogy az illetékes óhazai tényezők felvilágosíttassanak, hogy szétmarcangolt drága Szülőhazánk megmaradt részében ne a széthuzás, a türelmetlenség és a gyűlölet tomboljon az emberek lelkében, hanem

Az EGYENLŐSÉG: az öntudatos magyar zsidók lapja.

a kölcsönös szeretetben, megértésben és békeességben való intenzív munka legyen magyar testvéreink alapelve.

Csak az összmagyarság együttes munkájában rejő ereje, csak az akként impozánsan megnyilatkozó nemzeti létjogosultsága fogja a külvilágot meggyőzni arról, hogy mily rettenetes igazságtalanság történt velünk szemben. Csak így teszünk igazán nagy szolgálatot a tőlünk elrabolt országrészekben élő testvéreinknek és csak így következhetik majd még el Magyarország nagy napja: a mi édes Szülőhazánknak, Magyarországnak újjászületése.

Az itten élő zsidók, — ami az adakozást illeti — büszkén és önérettel mondhatom, oroszlánrészt vesznek ki. Százezreket adnak az éhező magyarországi gyermekek részére, a szibériai hadifoglyok hazahozatalára és minden oly célra, melyek éppen aktuálisak; ugyszólván minden magyar-célra való gyűjtés érdekében a zsidók fejtenek ki legönzettelenebb tevékenységet és egyikük sem kérdezi, hogy az adományokat zsidók, vagy más vallásuk fogják-e élvezni, hanem mindenki azon boldogító tudattal ad, hogy egy magyar testvért ment meg talán az éhhaláltól, vagy egy magyar testvér meztelen testét fakarja majd be egy darab ruhával! Hol van tehát az antiszemitizmus bázisa?

Végül biztosítom Méltóságodat, hogy a magam részéről minden tőlem telhetőt elkövetek és az irányadó tényezőket részben már megnyertem ügyünknek és minden összeköttetésemet felhasználom arra, hogy a budapesti nyomorgó hitfelek részére történő gyűjtés minél sikeresebb legyen.

Ténykedésem eredményéről Önt időközönként is értesíteni fogom addig is, míg a kitűzött célt megvalósítottáknak és befejezettnak nem látom. Ugyszintén kérem Méltóságodat, hogy amennyiben bármily irányban Önnek a közügy érdekében szolgálatot tehetek, forduljon hozzám oly bizalommal, mint amily őszinte hangon megírtam én Önnek fentieket, feltárva szívem-lelkem mélyéből való igaz érzéseimet és én mindenkor a legnagyobb örömmel fogok minden oly irányban rendelkezésre állani azon tudatban, hogy ezzel Önnek, a Pesti Izraelita Hitközségnek vagy bármily oly dolognak, ami Szülőhazám érdekeivel kapcsolatban áll, hasznára lehetek.

A legszívélyesebb üdvözlettel készséges hive

I. Székely.

Sebők Zoltán főellenőr.

A román megszállás utolsó napjaiban a költöző oláh főhadiszállás román területre rendelte ki Orosházáról Sebők (Schönberger) Zoltán máv. főellenőrt, hogy szolgálátát ott igénybe vegye. Sebők Zoltán ezen kirendelésnek nemcsak hogy ellenezte, de írásbeli nyilatkozattal tiltakozott az erőszakos kirendelés ellen és mint „független, szabad magyar állampolgár“, megtagadta a román államnak végzendő szolgálatait.

A hódmezvásárhelyi román műszaki vonat parancsnoka magyarfaló dühében erre a nyilatkozatra, azzal a kijelentéssel, hogy: „nem szabad magyar — hanem bitang, disznó magyar vagy, csak ha én felszabadítlak, leszel azzá“ — büntetésül megbotoztatta Sebők főellenőrt, fényes nappal szuronyos örökkel kísértette végig a városon a térparancsnokságra, hol fogva tartotta mindaddig, míg az utolsó napon kénytelen volt szabadon bocsátani.

A magyar nemzeti hadsereg bevonulása után a csendőrkörületi parancsnokság megtudván ezt a szép és hazafias tettet, személyesen tisztelgett a főellenőr lakásán, „az állameszméhez hősiesen ragaszkodó cselekedetért“ — az ő szavai szerint — üdvözletét óhajtván kifejezni és egyben elégtételt nyújtani a derék főtisztviselőnek.

Orosháza zsidó lakossága hasonlóképpen büszkeséggel üdvözölte hithű tagját, de valláskülönbség nélkül lelkes elismerés és üdvözlés jutott Sebőknek bátor fellépéséért.

... Újabb adat a zsidó-román barátkozáshoz...

Mai számunkból a cenzura nyolc cikket törölt.

Ne bántsd a magyart!

Udvarias hangon, sűrű diplomáciai hajbókolással, arcán a hóhér-jeges mosolyával nyujtotta át halálos ítéletünket a győztes nagyhatalmak négyes-szövetsége. Az angol demokrácia, a francia szabadságimádat, az olasz ultra-szabadelvűség, a japán becsületesség szégyenkezve bujt meg valahol magukra hagyott, kinevetett szobatudósok és humanisták koponyájában, az agy titkos sejtjei és a lélek misztikus redőzetei között. Az angol, a hivatalos demokrácia szemrebbenés nélkül belenyugszik abba, hogy Nagy-Romániában, Jugoszláviában és Cseh-Szlovákországban baromi sorsba gyötörjék magyar véreinket. A szabadság forradalmi vértanuja és örök rajongója, a francia, szívtelenül türi, hogyan rakja marhavagonokba a magyarokat az ő dicső román szövetségesük s micsoda válogatott kegyetlenséggel sanyargatja azokat, akiknek minden bűnük az, hogy nyelvükön még nem apadt el a magyar szó, szemükből még nem aludt ki a tegnapi — és az örökkévaló — óshaza után való sóvárgás isteni lángja. Az olasz humanizmus hivatalosan nem volt képviselve ennek az őrjöngő álbékeokiratnak a megszerkesztésénél; fájdalom és keserűség reszeli a torkunkat, mikor arra gondolunk, hogy Garibaldi népe, Kossuth Lajosnak, a szent turini aggastyánnak gyámola és csodálója megelégedett néhány kedvesen csengő szóval, amely nem tudott vagy nem akart elhatározássá érlelődni, tetté izmosodni. És a józan, számító, harci és társadalmi erkölcsökben gazdag japán is — akit e kérdésekben való érdektelensége a döntőbírói polcra képesített — mukkanás nélkül írja le ezt a szégyenpapirost, a jogtalanság és igazságtalanság magna chartáját, az erőszak és az erkölcstelenség aranybulláját.

Fehér keztyűt húzott a hóhér és finom, kifogástalan mestermozdulattal hajította nyakunkba a békehurkot. Azzal a kéjjel, amit csak az olyan ellenfél érez a maga perverz tökéletességében, aki nyílt sisakkal, karddal a kezében, egyetlen egyszer sem tudott erőt venni rajtunk, akitnek a gyilkos forradalmak által elgyöngített magyarság vonagló testével már gyerekjáték volt végéznie... Fölfakadtak a magyar nemzet régi sebei, forrón ömlik a mindennél drágább nedű; apáink, testvéreink, fiaink vére, peremén a sirnak, amelybe a megkötözöttel szemben oly bátor rohamsisakos poroszlók laszitanak. Fölsir az ó-székely balladá komor melódiája, jajgatva recseg a kuruc tárogató, megmozdul a szent rög Petőfi porai között, szemérc huzza süvegét a szalontai hajdu, Jókai városán magyar mártírok törrel átdöfött szívü árnyalakjai vonulnak végig... zokognak hős szenvedőink, a szibériai magyar hadifoglyok, e félig élő-halottak, zokognak a világ tulsó táján, Amerikában a tehetetlenül rimánkodó magyarok: megrendítő kórusa a gyásznak, amelyet csak az igazság, a jóság, a hűség jegyesei tudnak megérteni.

Szívünknek ebben az irtózatossá elgyötörtetésében az örök hazaszeretet, a csüggedetlen kötelességteljesítés, a hadban becsülettel végzett munka, tiszta lelkünk, tisztas multunk s mindenekfölött fájdalomunk nemessége vigaszunk és reményünk. Csak levágott félkarunkat, kiszurt félszemünket, leoperált fél lábunkat siratjuk. Van még félkarunk, félszemünk, fél lábunk. S ha szorosán egymásmellé állunk, ha magyar a magyart testvérként támogatja, nem vagyunk elesettek egészen, tudunk még látni, dolgozni

Bármily gyötrelmes a szenvedés, nem szabad megbénítania az amputált

test épen maradt szerveit. S ez a hősiesség ellentállás, a tisztánlátás és a munka lehetőségének tudata van olyan hatalmas vigasznak is, reménynek is, mint minden egyéb régi jótulajdonságunk.

A külügyminiszter azt mondta a békeszerződést ismertető beszéde során, hogy pártok és pártok, magyar és magyar közt ezután ne legyen különbség. A Területvédő Liga kiáltványa hazaárulónak bélyegzi azt, aki ellentétet szít magyar és magyar között. Apponyi Albert gróf óva int a gyűlölködés, a pártoskodás, az üldözés mérges szellemétől. Ime, látunk a meghagyott félszemünkkel, kezdjük már látni, hogy a forradalmak boszorkánykonyhájának fojtó gőzei után szabad levegőre van szüksége sorvadttüdőknek.

Ime, — szabadulva a forradalmak gyilkos bacillussaitól, hamar ráeszmélünk, hogy ezt a megcsontult, megalázott, kifosztott országot egyedül a bibliai szent felebaráti szereteten sarkalló, nemes vetélkedésben buzgó munka állíthatja csak talpra. Ne legyen különbség magyar és magyar közt, ne gyűlölködjünk, ne üldözzük, ne marjuk egymást. Szörnyű lenne a próféta-költő látomása ama sir körül, amelybe egymást marcangoló honfiak sodornák bele az ezredéves kincseket. Szörnyű lenne és történelmi tragédiánk utolsó jelenetéhez jutnánk el, ha a minden erők összeszedésének ebben az inspirált pillanatában a minden erők szétforgácsolásának átkát hívják önnön fejünkre.

Ebbe a kapcsolatba, ebbe a nézőpontba állítva a kultuszminiszter ur debreceni beszédét, vajmi nehéz megérteni, miért kellett a Tiszántul végvárának liberális hagyományu népe előtt a békeokmányok átadásakor — az antiszemitizmusról beszélni. Haller István szerint «a zsidóságnak a politikai, gazdasági és kulturális életben csak számarányához mért szerepet lehet juttatni». A zsidóságnak, — így mondotta, minden jelző nélkül. Nem tette hozzá, hogy a kommunista, a destruktív vagy az ide frissen bevándorolt és szokásaiban, felfogásában idegen, ahogy mondani szeretik: galíciai zsidókat lehet csupán gondos statisztikai számítások alapján «szerephez» juttatni. Így tehát a magyarországi magyar zsidóságról van szó.

Tudnunk kell ugyanis, hogy ideiglenesen megszükkített határu hazánkban nincsenek máramarosi, ung-megyei, ugocsi, beregmezei, szatmármegyei zsidók, akiknek tulnyomórésze —

„gyanus és megbízhatatlan“ magyar hazafi. Egyelőre csak dunántuli, alföldi, tiszántuli zsidókról lehet beszélni, akiknek tulnyomó része évszázadok óta él Magyarországon, olyik sokkal régebben, mint néhány új türelmetlen, aki Ausztriából, Németországból ideköltözve, kevesli a zsidók fajmagyarságát.

A terv, mondom, gyönyörű, de vajjon alkalmas időben vetette-e föl a közoktatásügynek is minisztere? Valakitől választ kellene itt kérnie. Valakitől, aki ugyan nem volt magyar, de egy kicsit államférfi volt. Például: lord Disraelitől. Vagy egy mástól, Spinozától. Esetleg egy harmadiktól.

Heinétől. Ok igen /találó választ tudnának adni arra a kérdésre, vajjon mit csináltak volna, mi lett volna belőlük, hogyha hazájukban a számarány szerint bocsátják a zsidókat az életpályákra? Ha pedig eleven nagyságok véleményére volna ki-

váncsi kérdezze meg talán Apponyitól és Andrásstól, mi kifogásuk van utólag a Falk Miksák, Horn Edék, Vázsonyi Vilmosok, Vadász Lipótok, Vámbéri Arminok, Herczel Manók, Simonyi Zsigmondok ellen?

Bizony más hangokat várunk mi a lélekben, akaratban, erkölcsben és kereszténységben — igen, a biblia kereszténységében — megújuló Magyarországtól. És főképp más hangokat Debrecenből. A református nagytemplomból felénk is fog áradni ez a másik hang és Kossuth Lajos halhatatlan lelkén száll majd szomjas fülünkbe. Azt fogja mondani: Ne bántsát a magyart!

Molnár Jenő.

Amerikai üzenet. Megírtuk, hogy Berkó D. Géza, az amerikai *Népszava* című magyar nacionalista újság szerkesztője Budapesten járt s ez alkalommal Huszár Károly akkori miniszterelnökkel is tárgyalt a magyarság ügyéért Amerikában folytatandó propagandák és akciók kérdésében. Ennek a tárgyalásnak az eredményeképpen Berkó lapja többek között leköszölte Huszár Károly *Üzenetét az amerikai magyar nőkhöz* — is. Huszár üzenetére *Mrs Lichtenstein*, aki több jótékonyági akció élén áll, a következő hírlapi nyílt levélben válaszolt:

Üzenet az Üzenetre.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Ne vegye rossz néven, hogy soraimmal alkalmatlankodom, de lapjának egyik legutóbbi számában olvasva Huszár Károlynak a magyar nőkhöz szóló üzenetét, úgy érzem, hogy e sorok által nemcsak magam, de sok más jóérzésű ember válaszát is tolmácsolhatom az Üzenet-re.

Berkó ur! Nem vagyok kommunista érzelmű, amit azzal is bizonyíthatok, hogy már 12 éve olvasom az ön lapját. Igaz, hogy hébe-hóba bosszantanak érte a szomszédaim, miért olvasok egy olyan lapot, amely pártolja a hazai kormányt, de én olyankor azt felelem, hogy: „Azokat a dolgokat nem Berkó rendezi.“ Ön azonban mégis tehetne érdekünkben valamit. Én ugyanis azt hiszem, hogy ha önt a hazai kormány elég jónak találja arra, hogy ön által üzen az amerikai magyaroknak, akkor talán, ha ön tiltakozna a mi nevünkben az ottani sajtó útján, annak is meg lenne a hatása.

Itt a cenzura 30 sort törölt.

Abban a reményben zárom levelem, hogy lapjában helyt ad neki és a hazai sajtónak is megküldi. Ezt annyival is inkább elvárom, mert azt beszélnek, hogy ön csak olyasmit közöl, amit Huszárék szeretnek.

Maradok tisztelettel

Newyork, 1920. április 1.

Mrs Lichtenstein.

A zsidó iparműhely hirdetménye.

Himzőiparműhelyünk teljesen berendezve és felkészülve kéri a közönség rendeléseit. Elvállalja mindennemű himzésnek elkészítését: így egyszerű diszkrét gyermekruhát, nyári ruhák komplikáltabb himzését, bárminő művészi, finom, színes és fehér himzést a megrendelő tervei vagy a műhelyünkben készült tervek után. Elvállalja kelengyéknek iparművész által tervezett himzését is.

A Kulturothton himzőiparműhelye VI., Munkácsy-utca 5—7. sz. alatt van, ahol himzőnők sürgősen felvételnek.

Magyar zsidó katonák a világháboruban.

(Az Egyenlőség hadiarchivumának újabb adatai.)

31843. Goldstein Ottó szakaszvezető a volt cs. és kir. 23. gy. e.-ben, résztvett a San-menti harcokban, megsebesült, vérhasban megbetegedett. Kitüntetései: II. o. ezüst vitézségi érem. — Fivére: 31844. Goldstein András önként jelentkezett gyalogosnak a volt cs. és kir. 85. gy. e.-be. Résztvett a verduni és a tolmeini harcokban. Szakaszvezető lett. Kitüntetései: II. o. ezüst vitézségi érem. — 31845. Szenes Gyula, a miskolci m. kir. 10. h. gy. e. honvéde, 1914 novemberében eltűnt az orosz harctéren. Aki tud róla, értesitse az édesapját. Szenes Adolfot, aki Budapesten az Aréna-ut 63. számú házában lakik, fszt. 2. — 31846. Braun Lajos, a volt cs. és kir. 6. gy. e. zászlósa, 1914 augusztusától 1917 júliusáig volt az arcélen, Csirnáál megsebesült, Zborownál orosz fogságba jutott s ma is ott sinylődik. — 31847. Deutsch Bertalan, a volt cs. és kir. 32. gy. e. zászlósa, 1916-ban vonult be, a román arcélen küzdött, rokkant lett. — 31848. Deutsch Dávid, honvéd a m. kir. 16. h. gy. e.-ben, a mozgósításkor vonult be és 1914 novembérében a kárpáti harcokban elesett. — 31849. Deutsch Jenő, a volt cs. és kir. 32. gy. e. gyalogosa, 1916-ban került az olasz arcélre, résztvett az I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII. isonzoí csatákban. Rokkant lett. Károly-csapatkeresztes. — 31850. Gyulai Artur, tüzemester a volt cs. és kir. 32. tábori tüzérezredben, beosztva a 20. nehéz honvéd t. e.-be, 1915 júliusától a leszerelésig katonáskodott. Kitüntetései: Károly-csapatkereszt, bronz vitézségi érem, bronz vitézségi érem másodsor, II. o. ezüst vitézségi érem, II. o. ezüst vitézségi érem másodsor, I. o. vitézségi érem. — Heuberger Simon gyermekei: 31851. Heuberger Ármín őrmester a m. kir. 314. h. gy. e.-ben mozgósítástól a leszerelésig katonáskodott, két ízben kapta meg a bronz vitézségi érmet, azonkívül a Károly-csapatkeresztet és a sebesülési érmet. 31852. Heuberger Lajos, a volt cs. és kir. 83. gy. e. zászlósa, Galiciában elesett. — 31853. Heuberger Ignác a m. kir. 15. népf. gy. e.-ben, 31854. Heuberger Jenő a volt cs. és kir. 83. gy. e.-ben szolgált a mozgósítástól a leszerelésig. Heuberger Simon veje: 31855. Schwarz Gyula, a volt cs. és kir. 48. gy. e. katonája, a piávéi harcokban elesett. — 31856. Halmos József, a volt cs. és kir. 38. gy. e. főhadnagya, 1915 február 12-én Sokoliknél megsebesült és 1918 jun. 16-án Assiagonál francia fogságba esett, amelyből 1920 jan. 11-én tért haza. Kitüntetései: két Signum laudis, sebesülési érem, Károly-csapatkereszt. — 31857. Wittmann Sándor, a volt cs. és kir. 52. gy. e. hadapródjelöltje, a mozgósításkor vonult be. Kitüntetései: I. o. ezüst vitézségi érem. — 31858. Vértés László, zászlós a m. kir. 17. h. gy. e.-ben, 1917 jan. vonult be s nyáron az olasz harctérre került. Kitüntetései: Károly-csapatkereszt, bronz vitézségi érem, II. o. ezüst vitézségi érem. — 31859. Dr. Gáspár Zoltán ügyvéd, a m. kir. 12. h. gy. e. főhadnagya, 29 hónapot töltött az arcélen. 1918 okt. 29-én Monte Tombánál olasz fogságba esett, amelyből 1919 okt. 22-én szabadult. Kitüntetései: Károly-csapatkereszt, sebesülési érem, I. o. ezüst vitézségi érem; bronz Signum laudis; ezüst Signum laudis; III. o. katonai érdemkereszt. — Három testvér: 31860. Lustig Kornél, őrzető a volt cs. és kir. 43. gy. e. 5. századában, eltűnt 1914 szeptemberében az orosz harctéren. — 31861. Lustig Ödön, szakaszvezető a m. kir. 31. h. gy. e. 4. századában, eltűnt 1915 március 7-én az orosz harctéren. — 31862. László Arnold, a volt cs. és kir. 51. gy. e. főhadnagya. Kitüntetései: bronz Signum laudis a kardokkal, ezüst Signum laudis a kardokkal. — 31863. Schwartz Mór kárpitos, a volt cs. és kir. 32. gy. e. szakaszvezetője, 39 éves korában vonult be 1915-ben és 29 hónapot töltött az arcélen. Ott volt Arsieronál, Assiagonál, a Hétközség fensikjén, a San Gabrielen. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, II. o. ezüst vitézségi érem, Károly-csapatkereszt. — 31864. Weiss Gyula, hadapródjelölt a m. kir. 29. h. gy. e.-ben, 1917 novemberében vonult be s az összeomlásig az olasz arcélen küzdött, egyideig a 40. n. h. o. rohamzászlóaljában is. 13 hónapig olasz fogságban is volt. — 31865. Dr. Jordán Lajos ügyvéd a m. kir. 12. h. gy. e.-ben szolgált. Mozgósításkor vonult be s került a frontra. 1917 július 16-án Lucknál megsebesült. 1918 nov. 4-én olasz fog-

ságba jutott, amelyből 1919 októberében szabadult meg. Kitüntetései: bronz vitézségi érem, II. o. ezüst vitézségi érem, sebesülési érem, Károly-csapatkereszt. — 31866. Friedenthal Imre, hadnagy a m. kir. 20. h. gy. e.-ben. 1916 februárjától 1918 októberéig volt az arcélen és a 20. népf. gy. e. összes harcaiban résztvett az első vonalban. Kitüntetései: II. o. ezüst vitézségi érem, Károly-csapatkereszt. A Károlyi-kormány alatt a Mura mentén határvédelmi századparancsnok volt. — Schönberger Samunak, aki résztvett a boszniai okkupációban, három fia: Schönberger Dezső (31867.) tizedes a m. kir. 1. h. gy. e.-ben Sabácnál megsebesült. Kitüntetései: Károly-csapatkereszt, II. o. ezüst vitézségi érem. — 31868. Schönberger Emánuel gyalogos a volt cs. és kir. 32. gy. e.-ben. Przemyslnél orosz fogságba esett, ahonnan 1918-ban jött haza. A fogságban magyar lapot szerkesztett és magyar műkedvelő-előadásokat rendezett, amelyen a saját darabjai is előadásra kerültek. —

(Folytatjuk.)

— **Rechtschaffen Sámuel**, az abonyi izraelita hitközség templomszolgája, május hó 28-ikáról 29-ikére virradó éjjel elhunyt.

Itt a cenzura 20 sort törölt.

— **Trencsénteplici üdvözet.** A „Kassai Ujság“ április 3-iki számában megcenzurázva közli a *Cesko Slovo*-nak a felsőmagyarországi fürdőkről írott cikkét. A cikk néhány sorát ideiktatjuk: „Különben — írja a *Cesko Slovo* — hogy mi van Teplicen, arról csak annak van fogalma, aki személyesen ismeri az ottani állapotokat. A fürdővezérigazgató valami dr. *Arányi* nevű gyanus személy. Az aligazgatót Oswaldnak hívják, beszélni csak magyarul és németül tud. A szállodák felügyelője egy *Lőrincz* nevű magyar. Talán inkább zsidó? A fürdő irodájában dolgozó hivatalnokok is kivétel nélkül magyarok és zsidók, akik a fürdőben dolgozó alkalmazottaknak megtiltották, hogy az irodában szlovákul beszéljenek.“

A zsidó diákok kérelme.

A viszonyok kényszerítő halása alatt az irányunkban mindenkor messzemenő jóindulattal tanúsító társadalmunkhoz fordulunk egy szerény kérelemmel. Hitközségünk jóvoltából szövetségünk végre megjelölő helyiséghez jutott. A száműzött zsidó vallású ifjúság ezen új, egyetemes otthona lesz hivatva a zsidó ifjúságban az összetartást, az erkölcs és tudomány kultuszát ápolni és fejleszteni. Nemes lörekvésünkben azonban meggátol anyagi helyzetünk, mert a teljesen üresen, bulorozatlanul átvett helyiségekben nem tudunk addig meglepedni, amíg a legnélkülözhetetlenebb berendezést meg nem szerezzük.

Akik iránt szívünk minden hálájával lápláljuk, fővárosi hitfeleink, felétek fordulunk! Felétek, akiknek egyedül köszönhetjük eddigi létünket is, akiknek jótékony szerellete eddig is megóvott bennünket az anyagi pusztulástól, segítsetek most is rajtunk! Csak egy pár butordarabot kérünk, csak annyit, hogy székre ülhessünk, asztalon írhattunk, iratainkat szekrénybe zárhattunk és ott tarthassuk! Akinak van felesleges széke, íróasztala vagy bármely nélkülözhető butordarabja, járuljon hozzá vele nehéz, küzdelmes munkánk folytatásának lehetőségéhez. Bejelentéseket az Egyenlőséghez kérünk.

A Zsidó Magyar Főiskolai Hallgatók
Orsz. Szövetsége
(Munkácsi-utca 5.)

— Grünfeld és Ryzner. Grünfeld és Ryzner Koskócon kerültek össze egymással. Grünfeldet Mórnak hívják és Koskócon postamester: öt gyermek atyja. Ryznerről nem tudjuk, hogy mi volt a keresztnéve akkor, amikor Losoncon még magyar tanítóként működött. A cseh uralom alatt szemrebbenés nélkül lett belőle cseh tanfelügyelő és ettől kezdve Zikának írta magát. Grünfeld és Ryzner úgy kerültek szembe egymással, hogy Ryzner tanfelügyelő elcsapta Takácsot, a koskóci tanítót, mert az szabad óráiban a magyar nyelvre oktatta a koskóci zsidók, így Grünfeld Mór gyermekeit is. A felfüggesztő végzéssel szemben — Grünfeld indítványára — Koskóc községe felebbezett, Ryzner azonban gyűlést hívott össze és rábirta a községbelieket arra, hogy Takács elmozdításába egyezzenek bele. A gyűlésen Grünfeld ismét tiltakozott a magyar tanító elmozdítása ellen, mire Ryzner őt durván kiutasította a teremből. A kiutasításért Grünfeld az állomáson felelősségre vonta a tanfelügyelőt, aki a postamester szavaira azt felelte, hogy ha eljárása nincs inyére: menjen panaszra Jeruzsálembe.

— Jeruzsálembe? — kérdezte Grünfeld. Nem tudom, hogyan lehet valaki tanfelügyelő léte olyan tökfilkó, hogy még azt se tudja, hogy Jeruzsálem nincs Magyarországon.

Ezzel a közönség őszinte öröme felpofozta Zika mestert. Grünfeld Mór könnyű testisértésért május 18-án vonta felelősségre a járásbiróság és kettőszáz cseh korona pénzbüntetésre ítélte. Grünfeld szegény ember és a cseh korona körülbelül négyszer annyit ér, mint a magyar. Mindazonáltal, a Grünfeld-család egyik tagja, aki az esetről való tudósítást hozzánk eljuttatta, arról biztosít, hogy az a hazafias nyakleves Grünfeldéknek a kétszáz koronát megérte.

— Kikeresztelkedett zsidót nem segítenek. Az amerikai zsidóhitűek felfogását élesen jellemző érdekes esetet mondunk itt el, amely Budapesten történt a napokban. Egy kis budapesti családnak egyetlen férfi tagja, ki Amerikában él, tudomást szerezvén az itteni nehéz megélhetési viszonyokról, családjának — anyja és nővére van — egy Amerikából Budapestre érkezett zsidóhitű barátja révén nagyobb összeget küldött. A barát a megjelölt helyen meg is találta a kis családot, de már megszorodva. A leány férjhez ment, Szibériában sinylődő hadifogoly vőlegényét elhagyta, kitért és egy jobbmódu kereskedő felesége lett. Az anya követte leánya példáját, szintén hűtlen lett legutóbb a hitéhez. Az amerikai küldött ezt az anyától és leányától igazolásul kért bejelentőlapokból állapította meg s miután megállapította, így szólt: Asszonyom, gondolja, hogy más Isten jobban megsegíti önt, mint a zsidóké? Próbálja meg. Én csak azt mondom, hogy mi, amerikai zsidók segítünk keresztényt és zsidót egyaránt, de hitét változtatott zsidót soha. Tudom és érzem, hogy fia, ki vallását nem hagyta el, úgy gondolkozik, mint én s helyesli eljárásomat. Ezzel sarkon fordult és a küldött pénzzel együtt eltávozott.

Horn Edét 1875. márc.-ban kereskedelmi államtitkárrá nevezték ki. (Sz. 1825. szept. 25. Vágújhelyen, megh. 1875. nov. 2-án, 50 éves korában.)

Az Eötvös-alap megalapítója a zsidó Rózsai József dr. volt. (Megh. 1885. május.) Az alaphoz 40 egyetemi hallgatól támogattak tekintélyesebb összegekkel.

1884-ben Arany János szobrára az adakozók 32%-a zsidó vallású volt.

Nyílt levél a Nemzeti Ujság szerkesztőségéhez.

Hollósi Sándor a Nemzeti Ujság f. hó 6-iki számában felhívást tett közzé oly értelemben, hogy álljon elő az a bátor egyén, ki kétségbe meri vonni hazafiasságát, továbbá aki állítani meri, hogy ő a Károlyi- és Kun-kormányok exponense volt.

Az «Egyenlőség» e hó 15-iki számában én hazafiasságát kétségbe vontam, de tettem nem csak én, hanem mások is, mindazok, kiknek alkalmuk volt öt hosszabb időn át megfigyelni. Hogy nevezett ur mi volt és mit cselekedett a Károlyi- és Kun-regime alatt, szintén bizonyítottam.

Ezek után mindenki joggal feltételezhetné volna, hogy Hollósi állításaimat megcáfolni vagy legalább is enyhíteni igyekeznek. De Hollósi eddig még csak füle botját sem mozgatta. Lehet, hogy újabb nagystíliú teleplezésekkel van elfoglalva s így ily csekélységek nem terjedhet ki figyelme.

Hogy kicsoda Hollósi, azt különben rajtam kívül igazolták többen, mint pl. a hollandok legnagyobb napilapja, az Algemeen Handelsblaad, az Amsterdam'sche Bank, Kaufmann Sándor előkelő amsterdami nagykereskedő, szalmári Király Domokos volt amsterdami főkonzul. Ha ennyi nem volna elég, úgy kívánságra még több névvel is szolgálhatók.

Most pedig azt a kérdést bátorodom a Nemzeti Ujság tekintetes Szerkesztőségéhez intézni, hogy az így teleplezett Hollósi még ma is annak az önzellen nagy magyarnak, annak a nagystíliú és előkelő ujságírónak tartja-e, mint egy hónappal ezelőtt, vagy pedig belátja, hogy az eféle embereknek tulajdonképen nem a sajtó szolgálatában, hanem a vádlottak padján van a helye?

Teljes tisztelettel
Goldberg Ernő.

Sidney Whitman:

(Bismarck barátja, angol író.)

«Az antiszemita megbizhatatlan és kevésbé örvendetes emberek. Olyan állításokkal kérkednek, amelyeket nem tudnak bebizonyítani. Tehát rágalmazók. Hiányzik belőlük a szabatosság etikája.»

Annie Besant:

(hires teozófus.)

«Az antiszemitizmust elítélem. Minden mozgalom, amely valamely faj, vagy vallásfelekezettel szemben irányul, igazságtalan és ostoba. Egyébként azt hiszem, hogy tulajdonképpen antiszemitizmusról Angliában egyáltalában nem lehet szó. Ilyen itt nincsen. Ami van, annak alapjában nincs semmi köze a zsidókhoz. Vannak, akik gyűlölik a tőzsde nagyhatalmasságait, de ezek korántsem mind zsidók és vannak, akik nem szeretik az orosz bevándorlást, mert élnek az olcsó munkaerőtől, amely a munkabéreket leszállítja. Szóval bátran büszkék lehetünk rá, hogy országunk nem ismeri az antiszemitizmust.»

A pesti izraelita hitközség előjárósága által egyedüli שו"ס-nak elismert

szalámi és füstölthús gyártmányok csak a Budapesti Szalámi és Hentesárugyár-ban

Budapest, VII., Dob-utca 18. Telefon: József 34-10.
szerezhető be. **Szállítás vidékre is.**

139. zsoltár.

Ó én Uram, mily messze van ma tőlem
Minden tudás és minden bölcsesség,
Elérhetetlen, meg nem foghatom.

Hol bujdokoljak, hogy te meg ne lelj?
Jaj, merre fussak átható szemedtől?

Az égbe szállanék, de ott talállak;
A mélybe, — jaj, te ott is megtalálsz.

A reggelek kék szárnyain repülnék,
Hazát keresnék túl a tengeren,

De jaj, hisz ott is jobbod volna rajtam
És akkor is kemény erőd vezetne.

Azt hittem, elrejt majd a mély sötétség,
De éjszakám is reggellé teszed,
Előled este nem takar be többé
S a szürkület kigyullad, mint a dél.

Testemnek tompa tömbje, csonka torzó,
Előtted állt; te őt is feljegyezted,
Mint millió napot, mik egyre várnak
És nem kerültek még a föld fölé.

Szívemben nincsen semmi gyűlölet,
Se bosszu már: csak mélyen mély öregség.
Nincs bennem gondolat, mely rosszra vinne:
Ó nyujtsd kezed, már vár a végtelen.

Szabolcsi Bencze.

Élet a gheztóban.

Irta: Weisz Miksa dr.

A temető.

Köztulajdont képezett gyakran a zsidónegyedben a nyilvános kert is, melyet sétahelynek használtak. Zsidókertnek, hortus Judaeorumnak is nevezik. Néhol veteményeskertnek is szolgált. A zsidó temető mellett terült el. Minthogy a gyér lakosság nem igényelt nagyterjedelmű temetőt, azért annak fölösleges részét kertté alakították át. A frankfurti régi zsidó temető nagy-része kert volt, melyben sokáig — ruhát is szárítottak.

De az igazi hortus Judaeorum a temető volt, a Bész Almin, az örökkévalóság háza, vagy Bész Chájim, az Élet háza, a Gut' Ort, amely az utca végén várta a fáradt földi zarándokot, hogy ott pihenjen az idők végéig, midőn megszólal majd a Messiás feltámasztó harsonaszava. Kegyeletes szívvel közeledett feléje a zsidó, hogy a jámborok és mártírok sirjain elsirja szenvedéseit és messze földről elzarándokolt egy-egy hiresebb temetőbe, hogy imádsággal boruljon le egy-egy jámbor embernek a sirján. Ostfrancus Kristóf Libello de Judaeis Ratisbona pulsus című művében beszéli, hogy a regensburgi zsidó temető oly tiszteletben áll a zsidók előtt, hogy Magyarország legszélsőbb határaiból jönnek oda lóháton zsidók, hogy a temetőt meglátogassák. „Sokkal jobban — ugymond — fájlalják a temető elvesztését, mint magának a zsinagógának elvesztését (— a regensburgi nagy száműzetés után irattak e sorok —), mert a vakoknak (= zsidóknak) vak vezetői azt hiszik, hogy nem tudom miféle próféták vannak itt eltemetve.”

Nem minden zsidó közösségnek volt saját temetője. Többször sok község csoportosodott egy-egy közös temető köré. A hamburgi zsidók például sokáig a szomszédos Altona városában temetkeztek, az amster-

dami zsidók Oudekerkeben, a nantesiek Bordeauxban. Néha napokon át tartott, míg kegyeletes kezek a holttestet örök pihenőre helyezhették és sok falut kellett elkerülniök, míg az elhunyt hittestvér megkaphatta síri nyugalomát. IV. Béla 1251. december 5-ikén kiadott zsidó törvényének tizenharmadik pontja következőket mondja: Ha a zsidók szokásuk szerint valamely halottjukat az egyik városból a másikba, vagy az egyik tartományból a másikba, vagy az egyik földről a másikra viszik, a vámszedők semmit se zsaroljanak tőlük. Ha pedig valamely vámszedő tőlük valamit kizsarolna, ez a büntett halottrablás gyanánt, melyet rendszeren Beraub-nak (régi németeknél Beraub a halottfosztogatást jelenti) neveznek, büntetendő. Budán az Alagut-utca és Pauler-utca sarkán volt az Árpádok ideje alatt a zsidó temető. Onnan kerültek elő sirkövek az 1278-ik és 1280-ik évekből. Jelenleg a Nemzeti Muzzeumban őriztetnek.

A legtöbb temető különös hangulatát a sűrűn egymás mellé sorakozó, függőleges helyzetű sirkő adja, melynek alsó része a földben áll. Legfontosabb tartalma a felirat, melyhez alkalmazkodott a szculpturális ornamentika. Nem volt ez motívumokban gazdag, sem változatos az askenázi gyülekezetekben. Csak néha-néha látható régi sirköveken egy-egy jelképes állat vagy cimer, áldó kéz kohanita síron, vagy kancsó levita nyugvó helyén. Diszesebbek a portugál származású zsidók sirkövei, melyek vízszintesen fekszenek a sírokon. A középkori sírfedőlap típusából fejlődnek. Gyönyörű reliefek díszítik a gyepen vízszintesen fekvő köveket. Madarak, homokórák, koponyák, angyalszárnyak, cimerek ezernyi változatban teszik oly széppé az oudekerkei portugál zsidó temetőt, mely hangulatával teljesen elüt az askenázi temetők puritán jellegétől. Csak ritkán akad askenázi régi temetőben szarkofágszerű sirkő. A híres ponjai temetőben Mordechai ben Samuel Meisel (meghalt 1601), r. Jehuda Löw, a nagy rabbi (meghalt 1609), Jopel del Medico de Cania (meghalt 1655) sírjain van szarkofág. A későbbi évszázadok alatt nagy rabbi sírjait látták el szarkofágokkal, teleírták minden részét az elhunyt dicséretével. Auhel-nek, sábornak nevezték, melynek belsejébe sokszor bedobtak sűrűn teleírt papírlapot, melyen elpanaszolta az ájtatos zarándok baját, szenvedéseit.

Szükszavu volt valamikor a sirkövön olvasható felirat: név és elhalálozási dátum volt tartalma. A római világ katakombáiban eltemetett zsidók sírjain is csak az olvasható, még pedig görög és latin nyelven, csak elvétve található héber szó. A középkor a diasporában kizárólagosan a héber nyelvet használja a sírfeliratokon. Eulogiával végződnek rendszerint, fohászszerű rövid imával vagy annak rövidített formájával. „Legyen lelke bekötve az élők kötésébe.” Utána néha három Alef és három Számech betű jelzi a háromszoros Ament és a háromszoros szeláht, melylyel befejezi a vésnök jámbor fohászatát a feliraton. Nagyon takarékos a dicsérő jelzők osztogatásában. Csak igazi nagyságoknál jelzi ezt epítelmekben. Néha néhány szóval ad hírt történelmi eseményekről, tragédiákról, melyeknek hősei voltak azok, kik a sirkő alatt alusszák örök álmukat. Az ensisheimi toronyban szenvedő Meir b. Báruch sírkövén olvasható szomorú története, bebörtönzése és halála utáni üldöztetése. Szomszédóságában pihen Süszkind Wimpfen a wormsi temetőben, kinek epitáfiuma rövid szavakkal elmondja, miként vállalta ki a nemesszívü

Hamisfogakat

brillians, arany, ezüstöt bár
mely hirdetett áránál drágábban
veszek. Mendelsohn éksze-
resz, IX. Ferenc-körút 1. sz.

férfit Meir holttestét és csupán azt kötötte ki magának, hogy szomszédja legyen a temetőben. A mártírok sírján a felirat megjegyezte, hogy itt *Kodaus*: szent ember nyugszik, ki a *kiddus ha-sémért*: Isten nevének megszenteléséért áldozta fel életét.

Nagyszombatban egy 1340-ből származó sírkövet találtak következő héber felirattal: «Itt van eltemetve a becsületes ember és hűséges férfit: Izrael b. Chájim, kit éjjel ágyában meggyilkoltak. Az Ur kérje számon vérét! Tammuz hó 22-ik napján, kedden, időszámításunk 5100-ik évében.» Idővel ékeesszóló versek kerültek a sírkövekre, melyek néhanéha cikornyás kifejezések miatt nehezen érthetők. Talmudikus fordulatokban gazdag poézis, melyet csak a hozzáértő tud értelemmel olvasni.

A temetőben bizonyos rendszer szerint temettek. Kohanitákat, irástudókat, elsőszülötteket, jámborokat külön-külön sorba helyeztek. Ügyeltek arra, hogy haragosak ne kerüljenek egymás mellé. Bizonyos helyi nehézségek sokszor azt okozták, hogy a temetőt újból feltöltötték és egymásfelé temettek. Ilyenkor külön jelezték a felső sirt — Eljaun, és az alsó sirt — táchtaun. Elő lakója is volt a temetőnek. Az örökön kívül, kik a szertartásház mellett laktak, sokszor járványkórházakat is telepítettek a temetőbe.

Newyork, április 28.

Az American Jewish Relief Committee legutóbb azt jelentette az Egyesült Államokban, hogy a bécsi a legszenvedőbb, a legszerencsétlenebb, a legéhezőbb emberek egész Európában.

A jelentés arról számol be, hogy Bécsben 166.200 ember van teljesen ruhátlanul, az éhhalál küszöbén. Ezek között van huszezer volt hadifogoly, hatvan-ezer gyermek, akik közül nagyon sokan a különböző pogromok áldozatai.

Az amerikai zsidók azonban nem feledkeztek meg a magyarországi nyomorgókról sem. Jelentem az Egyenlőségnek, hogy

a zsidó bizottság legutóbb a magyarországi szenvedő családok segítésére ötvenezer dollár ára food-draftet vásárolt.

A fooddraft élelmiszer-táviratot jelent, azokat az utalványokat, amelyek ellenében a Hoover-féle akció keretében Magyarországon felállított amerikai élelmiszerraktárakból különböző élelmicikkek, liszt, zsir, főzelék, füstölt hus és kondenzált tej kapható. Az élelmiszerutalványok ellenértéke tíz és ötven dollár. Feltéve, hogy az amerikai zsidóság csak ötven darab tízdolláros élelmiszerutalványt küld, úgy az ötvenezer dollár, a mai valuta árfolyamok szerint a magyarországi nyomor leküzdésére alakult bizottság kezeiben adományt jelent. Reméljük azonban, hogy az amerikai zsidóság még nem fejezte be jótékony adományainak sorozatát, hanem nemes áldozatkészséggel segítségére lesz a sok ezernyi magyar nyomorgónak.

— Ki tud róla? Tolnai Gáborról, aki 1914 aug. 2-ikán az 1. honvédgyalogezredhez bevonult (a Tauffer-zászlóalj csendőrszázadába) és 1915 május 1-én a Mekovko-hegyen (a Kárpátokban) eltűnt, azóta pedig hírt nem adott magáról, ha tud valaki valami hírt adni, közölje beteg és munkaképtelen nejével, szül. Rosenberg Ilonával. (Lakik öreg édesanyjával és 16 éves tanulófiával Budapesten, Mester-utca 13. II. 9.)

Május 26-án Békéscsábára érkezett Raffay Sándor dr., a bányakerületi ág. ev. egyház püspöke, aki előtt az ottani zsidó hitközség küldöttsége is tiszteletgett. A küldöttség Tardos Dezső dr. hitközségi elnökből, Holländer Lipót dr. iskolaszéki elnökből és Silberfeld Jakab dr. főrabiból állott. Silberfeld dr. ezeket mondta: A zsidóság szenvedése, üldöztetése és az ellene irányuló vad gyűlölet embertelensége mellett is, a porba tiporva is szépeket álmódott az örök eszmények megvalósulásáról és nemes gondolkodásunkból kifolyólag, most minden mostoha kezelési mód ellenére is mélységesen átérezzük a magyar nemzet tragédiáját. Valóban a 137. zsoltár szavaival mi is a magyar nemzettel együtt ülünk Babel vizei mellett és a szomorú fűzfákra sirva akasztjuk hárfáinkat. Várva-várjuk a megértés megbocsátó lelkének eljövételét, hogy megadassék nekünk a lehetőség arra, hogy hagyományos akaraterőnkkel mi is dolgozhassunk Magyarország újjáteremtésének érdekében. — A püspök alapos válaszában kijelentette, hogy a magyar nemzet soha senkit nem gyűlölt

HIREK

— A hadirokkantak közgyűlésén, melyet a Hadirokkantak orsz. szövetsége május hó 27-én avégből tartott, hogy a hadirokkantak nemzeti szövetségével való egyesülés tárgyában határozzon, több felszólaló vetette föl a zsidó hitü rokkantak ügyét. Az egyik felszólaló, Bauer Kálmán győri kiküldött azt kérdezte, hogy a Nemzeti szövetségnek mi a célja a zsidó hitűekkel, mikor az alapszabályok 4. pontja keresztény szellemről beszél? Pándl Kálmán miniszteri tanácsos erre azt felelte, hogy a keresztény szellem nem zárja ki azt, hogy a szövetség zsidóhitűeket is fölvehessen. Ezután Landler József dunaharaszti kiküldött az evangélium nevében tiltakozott az ellen, hogy a valláskérdést a rokkantügyekbe belekapcsolják. A vezetőség tulnyomó része külön kívánja ennek a megszüntetését. Az alapszabályok részleteinek tárgyalása közben Balassa Gyula hosszabb beszédet mondott s abban kifejtette, hogy a keresztény eszme nem ismer vallást, csak szerejtet. A nemzeti eszme szellemében kell minden rokkantnak egyesülnie. Utána Weiller Imre is hangsúlyozta, hogy a rokkantak között zsidó és keresztény szempontból különbséget tenni nem szabad, mert éppen rokkantságuk bizonyítja, hogy egyenlő mértékben szenvedtek a magyar hazaért. A Hadirokkantak országos szövetségének, az első szervnek, amely a rokkantak ügyét felekezeti különbség nélkül karolta föl, egy zsidóhitü bíró volt s alapítója és első elnöke is.

— Adományok. A héten hozzánk beérkeztek: A fiúárva-háznak Berger Miksa 50 K. — Tetszés szerinti jótékony célra Salgó Sándor 50 K. — Az izr. aggok házának Gróf Jenő 160 K. — A szentföldi nyomorgók részére Sachs Márton 30 K, Huszerl Lipót 1000 K. — A magyar zsidó főiskolai haligatók részére: Plesch Károly 340 K, Káplány József és Gáspár Ferenc 50 K, Hirschler Fülöp 100 K, Schwarcz Ármin 100 K, özv. Szécsi Lajosné 20 K, Pauncz 120 K, dr. Oszmann Aurél gyűjt. 1000 K, Wollák Ernő 20 K, Breuer Vilmos 20 K, Reichenfeld Gyula 20 K, Winter Nándor 20 K, Leitner Ödön 240 K, dr. Berényi Sándor 250 K, Parvus 250 K, Sattler Pál gyűjt. 2200 K, özv. Lustig Mórné 20 K, Grosz Lipót 20 K, Stein Dávid 240 K, Maschaurkes Ignác 40 K, Schultheisz László 40 K, Galantai Árpád 200 K, Boross József 20 K, Spitzer Teréz 20 K, dr. Vértés Izsó gyűjt. 1200 K, Rechnitzer Rezsőné, Grosz Dezsőné és Hirsch Piroška gyűjtése 3560 K, Kőbányai Izr. Nőegylet gyűjt. 960 K, Schwarz Margit gyűjt. 130 K.

— A Magyar izr. kézmű- és földművelési egyesület csütörtökön, június 3-án d. e. tartotta a pesti izr. hitközség székházában 77-ik évi rendes közgyűlését. Bemutatták az 1918. és 1919. évi jelentéseket és zárószámadásokat s megejtették a tiszti választásokat. Következő számunkban ezekről bővebben írunk.

— A Wechseltmann-féle vakok tanintézete, mely a pesti hitközség kezelésében áll, minap, f. hó 30-ikán, délelőtt az intézet nagytermében házi ünnepélyt tartott, melynek előkelő közönsége volt. A növendékek bemutaták dicséretes ügyességüket, mely mestereiket dicséri.

— A páva-utcai templomkörzet rendes havi választmányi ülést tartott Zahler Emil dr. körzeti elnök vezetésével. Ezen az ülésen a központi elnökség részéről Lederer Sándor dr. elnökhelyettes jelent meg. A választmányi ülés napirendjének legfontosabb tárgyánál, a templomépítés ügyénél Lederer Sándor dr. rámutatott azokra a jelenlegi állapotokra, amelyek mellett az építkezés ma a legnagyobb áldozatkészség dacára sem kezdhető meg. De kilátásba helyezte, sőt csaknem határozott ígéretet tett arról, hogy mielőtt az anyagihiány legalább annyira csökkenik, hogy habár nagy áldozatok árán a szükséges anyagok beszerzésére mód kínálkozik, az építkezéshez azonnal hozzáfognak. A választmány a központi elnökség képviselőjének, Lederer elnökhelyettesnek indokaiba belenyugodva, a templomépítés elhalasztását határozta el és ujlag hangsúlyozta, hogy a templomkörzet tagjai a lőlük telhető legnagyobb áldozatok meghozatalára készek.

— Samuel Rzeschewski. Róla beszél egész Páris. A Le Matin május 23-iki száma első oldalán az első cikkét néki szenteli és közli az arcképét. Az arckép egy kis fiút ábrázol. Samuel Rzeschewski: nyolcéves. Lengyelországból származik és zsidó. Sakkmester. A Societé des échecs du Palais Royal husz legjobb játékosával mérkőzött ugynevezett szimultán játékban, azaz: egyszerre játszott valamennyivel és megverte őket. Május 22-én pedig az öt legjobb párisi játékosal került össze a tornán — közöttük Bertinnel! — és huszonöt perc alatt matot adott mind az ötnek. A Le Matin ugy emlékezik meg róla, mint a szellemi élet egy egészen csodálatos tüneményéről és Napoleonhoz hasonlítja, aki Moszkva égése közben diktálta le a Theatre Francais szabályzatát, példáját akarván ezzel adni annak, hogy egyidőben a legkülönbözőbb dolgokkal is tud foglalkozni. Napoleon azonban igen közepes sakkjátékos volt, jegyzi meg a Le Matin, míg Rzeschewski legalább a sakkjátékban szinte verhetetlennek látszik. Ő a sakkjáték Mozartja...

— A Magyar Zsidó Kulturothton hiven nemes célokat szolgáló kulturprogramjához nagy agilitással folytatja munkáját. A gyermeknyaraltatási akció előmunkálatai már közelednek befejezésükhöz. A gyűjtés eredménye és a felajánlott természetbeni elhelyezések vidéki hittestvéreinknél legalább 1000 pesti gyermeknek nyaraltatását biztosítják. A «himzőipar-műhely» már a mai számunkban a nagyközönséghez fordult rendelésekért, amelyeknek pontosan, gyorsan és művészi izléssel óhajt eleget tenni. A kulturothton könyvkiadás tervével is foglalkozik. Ezt a célt szolgálja a 12.000 koronás pályakérdés is, amelyről legközelebb írunk bővebben. De amikor minderről itt beszámolunk, egyszersmind nyomatékosan felhívjuk és megkérjük hittestvéreinket, hogy a kulturothton nemes munkájában erkölcsileg és anyagilag minél intenzívebben támogassák. Vidéki hittestvéreinket külön is megkérjük, hogy lépjenek be a Kulturothton tagjai közé. Részletesebb

felvilágosítással szolgál az OMIKE Kulturothton ügyvezető irodája (Budapest, VIII., Rákóczi-ut 17.).

— **Kommunista teológiai tanárok.** A tiszánineni ref. egyházkerület bírósága a múlt héten Miskolcon hat sárospataki teológiai tanárnak az ügyét tárgyalta, akiket kommunista agitációval, egyház- és nemzetellenes cselekedetekkel vádoltak. A tárgyalások után ítéletileg két sárospataki teológiai tanárt állásától megfosztottak, közülök az egyiket azért, mert az ifjuságot a vörös hadseregbe való belépésre kényszerítette. Egyet megdorgálásra ítélték, egyet felmentettek, két tanár ügyének tárgyalása pedig e tudósítás kellekor nem volt befejezve.

A turkevei congr. izr. hitközség metszői-előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: 1000 korona évi fizetés, 3000 korona drágasági pótlék, fél sechita és az itt szokásos mellékjövedelmek, valamint természetbeni lakás. Megkivántatik elismerés három konzervatív rabbtól; képesített, vallásos életű gyakorlott metszőt, kellemes hangú előimádkozót és balkorét, ügyes mohelt keresünk. Pályázati kérvények teljesen felszerelve a kor, családi állapot igazolásával f. évi június hó 15-ig küldendők be. Próbaelőadásra csak meghívottak bocsáthatnak. Utiköltség megtérítésére csak a megválasztott tarthat igényt. **Kemény, hitk. elnök.**

A kispesti izr. hitközségben a kántori állás f. évi augusztus hó 1-re s jegyzői — aki egyuttal hitoktató is lesz — f. évi július hó 1-re betöltendő. A kántor sóchet-ubódek vekoré kvalifikációját három előkelő rabbtól igazolni köteles. Csak magyar honos, 35 éven aluli pályázók eddigi működést, kort és családi állapotot bizonyító okmányokkal felszerelt kérvényt f. évi június hó 19-ig küldjék be alulírt elnökhöz. Próbaelőadásra csak a meghívott bocsáttatik. Utiköltséget csak a megválasztott igényelhet. A lakáshiány miatt nőtlen pályázóé az elsőbbség. Fizetés megállapodás szerint. Kispeszt, 1920 május 17. **Dr. Balázs Gyula, hitk. elnök, Korányi József, hitk. titkár.**

A szombathelyi kongr. izr. hitközség pályázatot hirdet egy hitoktatói állásra, aki köteles lesz heti 24 órában a helybeli középiskolánál (közöttük az áll. főreáliskola mind a nyolc osztályában) a hittant tanítani. Olyan okleveles tanítók pályázzanak, akik képesek a rendszeres középiskolai hitoktatást eredményesen ellátni. Az állást f. évi szeptember 1-én kell elfoglalni. Egy évi sikeres működés után a megválasztott véglegesítve lesz. Javadalmazás megállapodás szerint. A pályázat határideje 1920 július 15, amely a hitközség címére küldendő. Szombathely, 1920 május 19. **Deutsch Samu, hitk. elnök.**

APRÓ HIRDETÉSEK.

Házvezetőnők, házikisasszonyok ajánlkoznak. Rákóczi-ut 53. Házvezetőnők irodája.

Benősülhet 50—55 éves okl. tanár egy gyermektelen ur-hölgy iskolai vállalatába. Csak teljes című leveleket kérek „Boldog otthon” jellegre a hirdetési osztályhoz.

Szakácsné azonnali belépésre keresek, ki a háztartásban és a baromfi-nevelésben teljesen jártas. Ajánlatok Pauncz Izidor, Nógrádmegyér, címzendők.

Nagy nyomorban színlődő munkaképtelen, szívbeteg ember könyörögve kéri a jószívű embereket, hogy családját valamivel támogatni sziveskedjenek. Szives adományokat Sándor Hermann névre Budapest, Átlós-ut 88. I. em. 15. alá kéretnek.

Lapunk egy hivatalnoknője kéri azon igen tisztelt előfizetőket, kik egy butorozott szobával rendelkeznek és részére kiadni szivesek volnának, hogy címüket mielőbb kiadóhivatalunkba (Személynök-utca 25) „Hivatalnoknő” jellegre közöljék.

Érettségizett fiatal ember, jelenleg Máv. díjnok, gazdagságba számtartói gyakornoknak ajánlkozik. Cím: Neufeld Ernő Debrecen, Ferenc József-ut 19. II.

Földbirtokos családnál vidéken nyaralni óhajtana vasuti tisztviselő felesége 5 éves leány és 3 éves fiu gyermekével, mindennemű fiu- és leány-gyermekruha készítését viszonzásul vállalja. Szives megkeresések Weisz Samu, VI., Podmaniczky-u. 95.

Hadviselt érettségizett izr. fiatal ember állást óhajt váitoztatni, ki jelenleg raktárnoki, felügyelői vagy bármily hasonló állást elfogad. Szives megkeresések „Zászlós” jelige alatt Baross-utca 110. sz. III. emelet 22 szám.